

Rapport

Datum: 8 augustus 2006
Rapportnummer: 2006/274

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO):

- een gerechtelijke procedure heeft aangespannen tegen verzoeker, teneinde een exequatur van het vonnis van 2 juli 1998 van de rechtbank te Krakow in Polen te verkrijgen, terwijl het gerechtshof te Den Haag op 6 maart 1998 uitspraak heeft gedaan;
- alimentatie heeft geïnd op basis van dat Poolse vonnis en het aan het LBIO betaalde bedrag niet aan verzoeker heeft terugbetaald.
- gegevens over zijn inkomen heeft opgevraagd bij de Belastingdienst en deze gegevens ter beschikking heeft gesteld aan derden;
- zijn klacht van 6 november 2002 niet alsnog gegrond heeft verklaard, ondanks dat het hiertoe een toezegging heeft gedaan in de brief van 27 maart 2003.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 6 maart 1998 deed het gerechtshof te Den Haag uitspraak in een zaak tussen verzoeker M. en zijn ex-echtgenote P. over onder meer de verplichting tot betaling van alimentatie. Er werd bepaald dat verzoeker geen kinderalimentatie hoefde te betalen ten behoeve van het minderjarige kind, wegens onvoldoende draagkracht.
2. Op 2 juli 1998 deed een rechtbank te Krakow, Polen een uitspraak in een door M. aanhangig gemaakte zaak over een omgangsregeling met zijn zoon, waarin de rechtbank hem ook verplichtte om maandelijks een bedrag van 270 Zloty aan alimentatie te betalen.
3. In april 2000 richtte een Poolse rechtbank een verzoek tot het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) inzake verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud. Dit verzoek werd gedaan op grond van de uitspraak van 2 juli 1998. Bij brief van 9 mei 2000 deelde het LBIO M. mee dit verzoek te hebben ontvangen en dat M. op grond van het Verdrag van New York van 20 juni 1956 werd aangesproken op zijn verplichting tot het betalen van alimentatie. In diezelfde brief informeerde het LBIO M. over de hoogte van het door de Poolse rechtbank gestelde achterstallige bedrag en deed het verzoek dit over te maken op rekening van het LBIO. Naar aanleiding van door M. op 17 mei 2000 toegezonden informatie over de beschikking van het hof te Den Haag, besloot het LBIO bij brief van 31 mei 2000 de zaak aan te houden tot het moment dat de Poolse rechtbank een standpunt hierover zou innemen.

4. Bij brieven van 28 februari 2001 en 13 maart 2001 herhaalde het LBIO het verzoek aan M. om over te gaan tot betaling van de gestelde achterstand in alimentatie (zie Informatieoverzicht, onder 4.). Het LBIO gaf aan uit te gaan van de rechtsgeldigheid van het Poolse vonnis. Tevens ontving verzoeker brieven op 29 mei, 2 november en 12 december 2001, waarin het LBIO aangaf dat er een betalingsachterstand was en dat het eventueel een gerechtelijke procedure zou starten om invorderingsmaatregelen te kunnen nemen. In 2001 verrichtte M. rechtstreekse betalingen aan zijn ex-echtgenote. Vanaf januari 2002 deed hij betalingen via het LBIO. Bij brieven van 6 maart, 12 juni, 16 juli en 5 en 8 augustus 2002 liet het LBIO verzoeker wederom weten dat er een achterstand bestond die verzoeker op grond van het Poolse vonnis diende te betalen. Ook in enkele van deze brieven schreef het LBIO over de mogelijke gerechtelijke procedure en over het standpunt van het LBIO dat het Poolse vonnis rechtsgeldig was. Alhoewel verzoeker aangeeft in reactie op de brieven in 2001 en 2002 veelvuldig te hebben geprobeerd om boven water te krijgen waarom het LBIO het vonnis geldig achtte, niettegenstaande de eerdere uitspraak van het hof, zijn dergelijke brieven niet aangetroffen in het dossier. Gelet op de veelheid van brieven van het LBIO in de periode 2001 en 2002, acht de Nationale ombudsman het echter wel aannemelijk dat verzoeker in ieder geval meer dan een keer de rechtsgeldigheid van het Poolse vonnis heeft weersproken.

5. M. schreef op 6 en 14 november 2002 onder meer aan het LBIO dat hij de door de Poolse rechtbank gestelde achterstallige alimentatie reeds had betaald. Hij vroeg aan het LBIO om aan te geven hoe het mogelijk was dat een vonnis van een lagere rechter in het buitenland voorrang kon hebben op een uitspraak van een hogere rechter in Nederland (zie Informatieoverzicht, onder 6.). Het LBIO nam verzoekers brieven als klacht in behandeling en er vond op 7 januari 2003 een hoorzitting plaats waarin M. de gelegenheid kreeg om zijn klacht mondeling toe te lichten. Hij voerde hierbij aan dat hij op drie gronden vraagtekens zette bij de bevoegdheid van de Poolse rechter. Het LBIO gaf aan deskundig advies in te zullen winnen van het Asser Instituut te Den Haag over deze kwestie. Dit advies werd door een medewerker van het Asser instituut telefonisch verstrekt aan het LBIO.

6. In een brief van 10 februari 2003 handelde het LBIO verzoekers klacht af onder meer op basis van het advies van het Asser instituut en schreef aan M. dat de zaak moest worden bekeken aan de hand van het Haags alimentatie-executieverdrag uit 1973 en dan in het bijzonder artikel 5 van dit verdrag (zie Achtergrond onder 1.). Gebleken was dat de Poolse rechter en het gerechtshof te Den Haag over hetzelfde onderwerp een uiteenlopende beslissing hadden genomen. Uit de beëdigde vertaling van de beslissing van de Poolse rechter was niet gebleken van gewijzigde omstandigheden in de tussenliggende periode. Het LBIO gaf aan de verwachting te hebben dat de Nederlandse rechter de Poolse beslissing niet zou erkennen. Gelet hierop vond het LBIO dat er geen sprake was van een achterstand in de betalingen.

7. Naar aanleiding van een aanvullende vraag van M. tijdens de klachtbehandeling over eventuele partneralimentatie die hij zou moeten gaan betalen vanwege een vordering van zijn ex-echtgenote daartoe bij de Poolse rechter, schreef het LBIO in dezelfde brief dat er voor zover hem bekend was geen uitspraak was van een Nederlandse of Poolse rechter in dat verband. Het LBIO raadde aan in een dergelijke zaak uitgebreid verweer te voeren, omdat in het geval van een exequaturprocedure - een verzoek om verlof tot tenuitvoerlegging van een buitenlandse beschikking - enkel wordt bekeken of de rechtsgang in het betreffende land voorafgaande aan de beschikking correct is verlopen. De vraag of de betalingsplichtige de opgelegde bijdrage kan voldoen, komt daarbij niet aan de orde, aldus het LBIO.

8. Onder andere op 27 februari 2003 vroeg M. aan het LBIO om de via het LBIO betaalde alimentatie terug te ontvangen. Op 11 maart 2003 wees het LBIO dit verzoek af omdat de alimentatie volgens het LBIO vrijwillig was betaald, zoals ook M. in een eerder schrijven en tijdens de hoorzitting had meegedeeld. Bovendien merkte het LBIO op dat er geen incassomaatregelen waren getroffen tegen M. en dat de gelden reeds waren doorbetaald. Voorts schreef het LBIO op 27 maart 2003 onder meer als volgt naar verzoeker:

"Wij kunnen u, aangezien niet vaststaat of de Nederlandse rechter de Poolse beslissing al dan niet zal erkennen, niet meedelen of uw protest om de kinderalimentatie te betalen wel of niet terecht is geweest. In het geval van gewijzigde omstandigheden en erkenning door de Nederlandse rechter van het Poolse vonnis zal uw klacht ongegrond blijken. In het geval de Nederlandse rechter het Poolse vonnis niet erkent, zal uw klacht achteraf gegrond blijken.

Wij kunnen om redenen die vermeld zijn in ons schrijven d.d. 11 maart jl. niet voldoen aan uw verzoek tot terugbetaling van de door u betaalde gelden."

9.1. Op 20 maart 2003 ontving het LBIO telefonisch bericht van P. naar aanleiding van het staken van de betalingen. Van dit gesprek is geen telefoonnotitie opgemaakt. P. zou het LBIO hebben verteld dat er in de periode tussen maart 1998 en juli 1998 wel sprake was van gewijzigde omstandigheden. Volgens P. bestonden die gewijzigde omstandigheden in het verlaten van de echtelijke woning, haar verhuizing naar Polen en de start van een grafisch bedrijf door verzoeker in Polen. Zij stuurde het LBIO verslagen van de zittingen voor de rechtbank in Polen.

9.2. Per brief van 27 april 2006 reageerde het LBIO op het verslag van bevindingen. Het LBIO deelt mee dat het op 20 maart 2003 telefonisch bericht van P. ontving naar aanleiding van de mededeling van het LBIO dat de Nederlandse rechter het Poolse vonnis waarschijnlijk niet zou erkennen in plaats van naar aanleiding van het staken van de betalingen. Volgens het LBIO was wel een notitie gemaakt van het telefoongesprek van 20 maart 2003. Bovendien stond de inhoud van het telefoongesprek weergegeven in de brief van 27 maart 2003 van het LBIO aan verzoeker.

10. Op grond van onder meer de informatie van P., diende het LBIO op 21 oktober 2003 bij de rechtbank te Rotterdam een verzoekschrift in tot het verlenen van een exequatur van het vonnis van 2 juli 1998 van de rechter te Krakow, Polen. Bij beschikking van 16 januari 2004 weigerde de rechtbank het exequatur te verlenen omdat ingevolge artikel 5 lid 4 van het Haagse alimentatie-executieverdrag de beslissing van de buitenlandse rechtbank onverenigbaar was met een tussen dezelfde partijen over hetzelfde onderwerp gegeven beslissing, namelijk de uitspraak van het Haagse hof. De rechtbank te Rotterdam vond dat niet was gebleken van gewijzigde omstandigheden in de periode tussen maart 1998 en juli 1998.

11. Het LBIO ging in hoger beroep tegen de beschikking van de rechtbank op 10 februari 2004. Het LBIO voerde aan dat de rechtbank ten onrechte erkenning of tenuitvoerlegging van het vonnis van de rechter te Polen had geweigerd. Volgens het LBIO was er namelijk sprake van gewijzigde omstandigheden, nu volgens het LBIO uit de verslagen van de zittingen van de rechtbank van 21 mei 1998 en van 2 juli 1998 uit Polen bleek dat M. aan de rechter te Polen had verklaard dat hij een handelsonderneming voert, zich bezig houdt met vertalingen en dat hij dit werk zowel in Nederland als in Polen kan uitvoeren. Ook zou M. geregeld in Polen verblijven, zo bleek volgens het LBIO uit de verslagen.

12. Het LBIO vroeg ook op 10 februari 2004 bij de Belastingdienst gegevens op over verzoekers inkomen in de jaren 1998 tot en met 2002. Deze gegevens werden in de zaak in hoger beroep ingebracht. Tevens voerde het LBIO aan dat de Nederlandse rechter op grond van artikel 12 van het Haagse alimentatie-executieverdrag niet mocht kijken naar de inhoud van de beslissing bij een exequaturprocedure, maar alleen of de beslissing op de juiste wijze tot stand was gekomen (zie Achtergrond, onder 1.). De zaak werd ter zitting op 1 oktober 2004 behandeld bij het gerechtshof te Den Haag. Het hof bekrachtigde de uitspraak van de rechtbank op 5 januari 2005.

I. Ten aanzien van de gerechtelijke procedure

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat het LBIO een gerechtelijke procedure heeft aangespannen teneinde een exequatur van het vonnis van 2 juli 1998 van de rechtbank te Krakow in Polen te verkrijgen, terwijl het gerechtshof te Den Haag al op 6 maart 1998 uitspraak heeft gedaan.

2. Het LBIO acht dit klachtonderdeel niet gegrond. In de reactie op de klacht voerde het LBIO aan dat het LBIO door de Poolse rechtbank was gevraagd om de kinderalimentatie te innen op grond van de uitspraak van de Poolse rechter. Toen M. verwees naar de uitspraak van het hof van 6 maart 1998, rees bij het LBIO de verwachting dat een Nederlandse rechter geen exequatur zou verlenen, omdat het LBIO niet was gebleken van gewijzigde omstandigheden. Deze verwachting werd aan de Poolse rechtbank en aan M.

meegedeeld.

Daarna ontving het LBIO telefonisch bericht van P., ex-echtgenote van verzoeker, die vertelde dat zij wel gewijzigde omstandigheden kon aantonen met behulp van schriftelijke stukken. Deze stukken bleken de verslagen van de zittingen te Polen te zijn, waarin stond vermeld dat M. had verklaard dat hij zich bezig hield met vertalingen en *f* 1000 per maand verdiende en dat er van een uitkering geen sprake was. Bovendien drong de advocaat van P. bij het LBIO aan op executie. Gelet op de onduidelijkheid die daardoor rees, besloot het LBIO om een bindende uitspraak van de rechter te vragen. Het LBIO voegde daar aan toe dat het niet aan het LBIO is om bindend te beslissen over het al dan niet ten uitvoer mogen leggen van een Poolse uitspraak in Nederland.

3. In het kader van het onderzoek door de Nationale ombudsman verklaarde de bij de klacht betrokken medewerkster van het LBIO onder meer dat het niet aan het LBIO is om te onderzoeken of, zoals in dit geval, de Poolse rechter wel bevoegd was. Het LBIO is een uitvoerende instantie, zo gaf zij aan. Het LBIO had M. op 9 mei 2000 geïnformeerd over het verzoek dat op 19 april 2000 uit Polen was ontvangen. De gerechtelijke exequaturprocedure staat overigens vermeld in het informatieblad dat bij het eerste verzoek wordt meegezonden. In latere brieven van het LBIO werd aangekondigd dat het LBIO bij geen reactie van verzoekers zijde zou overgaan tot deze gerechtelijke procedure. Volgens de medewerkster is de latere brief met de aankondiging van deze procedure meermalen aan M. gestuurd. M. is toen volgens de medewerkster vrijwillig aan het LBIO gaan betalen. Omdat hij op een gegeven moment stopte met betalen, is het LBIO naar de rechter gestapt met het verzoek een exequatur te verlenen. Ook de advocaat van P. had aangegeven dat het niet aan het LBIO was om te beslissen of het vonnis uit Polen rechtskracht had, maar dat dit aan een Nederlandse rechter moest worden voorgelegd. Dit was dus ook een reden geweest voor het LBIO om de exequaturprocedure te starten. Indien M. al op een eerder moment zou hebben besloten om geen alimentatie te betalen, dan had het LBIO waarschijnlijk ook op een eerder moment al een dergelijke procedure in gang gezet. De betalingen die M. in het begin had gedaan, merkte het LBIO aan als vrijwillige betalingen omdat er geen beslag was gelegd, noch er een deurwaarder aan te pas was gekomen.

4. De Nationale ombudsman vroeg ten slotte aanvullend aan het LBIO welk beleid wordt gevoerd bij inningsverzoeken uit het buitenland wanneer er sprake is van een buitenlands vonnis van een latere datum over hetzelfde onderwerp. Het LBIO gaf aan geen beleid te hebben ontwikkeld, omdat er zeer zelden een uitspraak van een buitenlandse rechter is terwijl een Nederlandse rechter reeds een uitspraak heeft gedaan in dezelfde zaak over hetzelfde onderwerp.

In het algemeen geldt bij inningsverzoeken uit het buitenland dat het LBIO dit verzoek in behandeling neemt en degene die op grond van de buitenlandse uitspraak dient te betalen verzoekt om een reactie/betaling. Er wordt getracht om die persoon vrijwillig tot betaling te

laten overgaan. Lukt dit niet, dan zal het LBIO de Nederlandse rechter vragen om een exequatur, zodat er executiemaatregelen kunnen worden getroffen. De Nederlandse rechter oordeelt alleen of hij zelf bevoegd is, niet of de buitenlandse rechter wel bevoegd was.

Beoordeling

5. De Nationale ombudsman heeft de volgende handelingen, in chronologische volgorde, kunnen vaststellen in deze zaak.

5.1. In april 2000 heeft het LBIO van de Poolse rechtbank een verzoek tot bemiddeling ontvangen, waarna het LBIO verzoeker in mei 2000 voor het eerst heeft aangeschreven en verzocht over te gaan tot betaling. Het LBIO is uitgegaan van de juistheid van de Poolse rechterlijke beslissing; toen M. het LBIO in mei 2000 echter wees op het bestaan van een eerdere uitspraak van het hof te Den Haag, heeft het LBIO de zaak aangehouden in afwachting van een standpunt van de Poolse rechtbank.

5.2. Bij brieven van 28 februari 2001 en 13 maart 2001 liet het LBIO M. weten alsnog uit te gaan van de rechtsgeldigheid van het Poolse vonnis en verzocht hem over te gaan tot betaling van de maandelijkse bijdragen. Verzoeker heeft vervolgens in 2001 rechtstreeks aan zijn ex-echtgenote de alimentatie betaald.

5.3. Vanaf januari 2002 tot en met oktober 2002 heeft M. via het LBIO betalingen verricht. In november 2002 heeft hij een klacht bij het LBIO ingediend, waarin hij onder meer vraagtekens zette bij de rechtsgeldigheid van het Poolse vonnis en bij de hoogte van de berekende achterstand. Het LBIO nam deze klacht in behandeling.

5.4. In januari 2003 won het LBIO telefonisch advies in bij het Asser Instituut te Den Haag over het mogelijke conflict tussen het Nederlandse en het Poolse vonnis. Op grond van dit advies, handelde het LBIO verzoekers klacht af met de mededeling de verwachting te hebben dat een Nederlandse rechter het Poolse vonnis niet zou erkennen. Om die reden zou er ook geen betalingsachterstand bestaan.

5.5. In maart 2003 klaagde verzoekers ex-echtgenote bij het LBIO over de staking van de betalingen.

5.6. Het LBIO diende vervolgens een verzoekschrift in bij de rechtbank te Rotterdam op 21 oktober 2003, waarin de rechter werd gevraagd een exequatur te verlenen van het Poolse vonnis. De rechtbank wees het verzoek in januari 2004 af.

5.7. Het LBIO besloot in februari 2004 in hoger beroep te gaan tegen deze uitspraak. In januari verklaarde ook het hof Den Haag, in navolging van de rechtbank te Rotterdam, het Poolse vonnis onverenigbaar met de uitspraak van het Haagse hof van maart 1998.

6. In het Verdrag van New York van 20 juni 1956 zijn afspraken vastgelegd inzake het verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud. Het LBIO is in Nederland de aangewezen instelling die bemiddelt bij de invordering van alimentatie. Zodra het LBIO een verzoek uit het buitenland ontvangt en in behandeling neemt, zal het de door de buitenlandse instantie aangewezen schuldenaar aanschrijven met het verzoek te betalen (zie Achtergrond, onder 2. en 3.). Deze werkwijze van het LBIO staat beschreven in het informatieblad dat het LBIO meestuurt bij het betalingsverzoek aan de betalingsplichtige. Hierin staat onder meer de mogelijkheid van incassomaatregelen genoemd, in het geval er geen betalingsregeling kan worden getroffen. In dat geval zal het LBIO een exequatur-procedure starten bij de rechter (zie Informatieoverzicht, onder 3.).

7. Zowel Polen als Nederland zijn partij bij het Haagse alimentatie-executieverdrag, dat conflictregels bevat voor onderhoudsverplichtingen. Een in een verdragsluitende staat gegeven beslissing moet in een andere verdragsluitende staat worden erkend of uitvoerbaar verklaard. Echter, op grond van artikel 5, mag de erkenning of tenuitvoerlegging van de beslissing worden geweigerd, indien de beslissing onverenigbaar is met een tussen partijen over hetzelfde onderwerp gegeven beslissing (zie Achtergrond, onder 1.).

8. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

9.1. In dit geval heeft het LBIO het verzoek gekregen een buitenlands vonnis over kinderalimentatie ten uitvoer te leggen. Toen er onduidelijkheid rees en verzoeker herhaaldelijk vraagtekens zette bij de geldigheid van dit vonnis, heeft het LBIO besloten de inning verder niet door te zetten. Deze beslissing van het LBIO was gebaseerd op deskundig advies van het Asser instituut en de verwachting dat een Nederlandse rechter het vonnis niet zou erkennen. Echter, het LBIO nam deze stap tegen de belangen van de ex-echtgenote, die kort na de beslissing van het LBIO haar beklag deed over het uitblijven van de alimentatiebetalingen.

9.2. De Nationale ombudsman volgt het LBIO in het standpunt dat het LBIO als uitvoerende instantie niet bevoegd is om zelf een bindende beslissing te geven over de rechtsgeldigheid van een buitenlands vonnis. Volgens de voorgeschreven procedure van het Verdrag van New York (en zoals kort weergegeven in het Informatieblad van het LBIO), was het bij de tegengestelde belangen van verzoeker en zijn ex-echtgenote, dan ook noodzakelijk om de zaak voor te leggen aan de Nederlandse rechter met het verzoek een bindende beslissing te geven over de erkenning en de tenuitvoerlegging van het Poolse vonnis. Nu er bovendien na de uitspraak in eerste aanleg nog onduidelijkheid bleek te bestaan vanwege al dan niet gewijzigde omstandigheden en het belang daarvan voor de uitvoerbaarheid van het vonnis in Nederland, kon het LBIO in redelijkheid in hoger beroep een uitspraak vragen. Niet kan worden gesteld dat het LBIO - door de exequaturprocedure te starten en zo duidelijkheid te verkrijgen over de geldigheid van het Poolse vonnis - heeft

gehandeld in strijd met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

II. Ten aanzien van de inning op basis van het Poolse vonnis en de terugbetaling van de alimentatie

Bevindingen

1.1. Verzoeker klaagt erover dat het LBIO het bedrag dat M. aan het LBIO heeft betaald aan alimentatie niet heeft terugbetaald. Volgens verzoeker had het LBIO bij hem aangedrongen op betaling en steeds stellig volgehouden dat het vonnis uit Polen geldig was. Hij ging er van uit dat het LBIO juridisch kennis van zaken had op dit gebied en deinsde er daarom voor terug om aan te dringen op een gerechtelijke procedure, waarbij hij ook nog eens het risico liep in de proceskosten veroordeeld te worden. Volgens verzoeker had hij sinds mei 2000 reeds elf maal bericht gehad van het LBIO over betalingsachterstanden, berekeningen, dreiging van mogelijke gerechtelijke procedures, invorderingsmaatregelen en proceskosten. Het verbaasde verzoeker dat na ruim tweeënhalf jaar bleek dat het LBIO niet zeker was van het standpunt dat het Poolse vonnis geldig was, en daarvoor advies van een deskundige moest inwinnen. Hij vindt dat de ten onrechte betaalde gelden teruggegeven dienen te worden.

Hij vraagt zich af waarom het LBIO niet al in mei 2000 duidelijkheid had kunnen krijgen over de geldigheid van het Poolse vonnis en het advies van het Asser instituut pas in januari 2003 had ingewonnen. Hij ontkende vrijwillig te hebben betaald.

1.2. In zijn brief van 11 november 2002 aan het LBIO schrijft verzoeker dat hij de door de Poolse rechtbank bepaalde alimentatie steeds heeft betaald. Aanvankelijk betaalde hij deze bedragen direct aan zijn ex-vrouw, later aan het LBIO. Verzoeker schrijft dat hij dit voorsnog betaalt uit vrije wil.

In zijn brief van 1 augustus 2005 aan de Nationale ombudsman schrijft verzoeker dat hij met "vrijwillig" betalen bedoelt dat hij van de verplichting tot het betalen van alimentatie aan het LBIO niet overtuigd was zolang het LBIO hem niet kon aantonen dat het Poolse vonnis prevaleerde boven het arrest van het gerechtshof te 's-Gravenhage.

2. Het LBIO acht dit klachtonderdeel niet gegrond. Het LBIO gaf aan dat M. terugbetaling wenst van een bedrag ad € 1150,50 wat hij volgens zijn opgave aan kinderalimentatie had betaald in de periode tussen 25 juni 2001 en 2 oktober 2002. Het LBIO gaf aan in totaal € 825 te hebben verwerkt in de periode 16 januari 2002 tot en met 2 oktober 2002.

De betalingen daarvoor had M. rechtstreeks aan P. betaald, zodat van terugbetaling over deze periode überhaupt geen sprake kan zijn. Daarnaast zei het LBIO nimmer executie- of

dwangmiddelen te hebben toegepast, omdat het LBIO niet beschikte over een verlof tot tenuitvoerlegging van de Poolse titel. De betalingen van M. hebben aldus in het vrijwillige kader plaatsgevonden, aldus het LBIO. Enige gelden die wel door M. aan het LBIO zijn betaald, zijn doorbetaald aan de Poolse instantie/mevrouw P. en bevinden zich dus niet langer onder het LBIO. Vanwege het feit dat het een internationale zaak betreft, heeft het LBIO geen invorderingskosten ingehouden. Omdat het LBIO voorts niet is getreden in de materiële rechtsverhouding tussen verzoeker en zijn ex-echtgenote, is het LBIO niet gehouden tot terugbetaling. Het LBIO baseert zich daarbij op een kort geding vonnis van de voorzieningenrechter te Groningen van 12 december 2003 in een andere zaak (zie Achtergrond, onder 6.).

3. Naar aanleiding van aanvullende vragen van de Nationale ombudsman liet het LBIO nog weten dat M. tussen 6 juli 1998 en 2 oktober 2002 betalingen had verricht. Een verzoek tot terugbetaling werd reeds in maart 2003 afgewezen door het LBIO. Volgens het LBIO kwam M. pas weer bij brief van 18 februari 2005 terug met een schriftelijk verzoek tot terugbetaling. Vanwege het verstrijken van de jaartermijn voor de behandeling van klachten, vroeg het LBIO zich af of de Nationale ombudsman deze klacht wel in behandeling kon nemen. Namelijk, tussen maart 2003 en februari 2005 had M. met geen woord gerept over terugbetaling, aldus het LBIO.

Overigens merkte het LBIO in deze aanvullende reactie op dat M. ook vroeg om terugbetaling van bedragen die hij rechtstreeks aan P. had betaald. Met betrekking tot die bedragen kon verzoeker zich niet tot het LBIO wenden. Met betrekking tot bedragen die wel via het LBIO aan P. waren betaald, verwees het LBIO naar eerdergenoemde vonnis van 12 december 2003, onder 2 hierboven.

4. Ten slotte liet het LBIO nog weten dat er binnen het LBIO geen beleid is ontwikkeld ten aanzien van de behandeling van inningsverzoeken uit het buitenland op grond van een buitenlands vonnis, wanneer een Nederlandse rechter reeds uitspraak heeft gedaan over hetzelfde onderwerp. De reden hiervoor was dat dit soort zaken volgens het LBIO maar heel zelden voorkomt (zie ook onder 1.4.).

Beoordeling

5. Ten aanzien van het argument van het LBIO dat de jaartermijn voor de behandeling van verzoekers klacht is overschreden, merkt de Nationale ombudsman op dat verzoeker zich in eerste instantie in augustus 2004 tot de Nationale ombudsman wendde. De Nationale ombudsman kon de klacht van verzoeker op dat moment niet in behandeling nemen, maar diende de uitspraak van het gerechtshof af te wachten. Verzoeker wendde zich na de uitspraak in hoger beroep opnieuw tot de Nationale ombudsman. Zo de termijn voor dit klachtonderdeel ook in augustus 2004 al overschreden was, merkt de Nationale ombudsman op dat hij op grond van artikel 14 Wet Nationale ombudsman, zoals dat luidde op het moment dat verzoeker zijn verzoekschrift bij de Nationale ombudsman indiende,

weliswaar niet verplicht is om verzoekschriften in behandeling te nemen waarin de jaartermijn is overschreden (zie Achtergrond, onder 5), doch dat hij daartoe wel bevoegd was. Gelet op de samenhang tussen de diverse klachtonderdelen, heeft hij besloten ook deze klacht in behandeling te nemen.

6. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit vereiste impliceert dat het LBIO voldoende informatie moet vergaren over het bestaan en de omvang van een alimentatie verplichting alvorens tot inning over te gaan.

7. De Nationale ombudsman overweegt als volgt. Toen het LBIO op basis van een Poolse vonnis kinderalimentatie wilde innen bij verzoeker, heeft deze het LBIO in mei 2000 laten weten dat hij op grond van een onherroepelijke beslissing van de Nederlandse rechter niet tot betaling verplicht was. Daardoor was hoogst onzeker geworden of verzoeker wel alimentatie ten behoeve van zijn zoon verschuldigd was en dus ook of het LBIO wel stappen mocht nemen om bij verzoeker geld te innen.

Weliswaar is de informatie over de beslissing van het Gerechtshof te Den Haag voor het LBIO aanleiding geweest om de Poolse rechtbank te vragen naar de geldigheid van het eigen vonnis, maar het antwoord - dat dit vonnis rechtskracht heeft - kon niet dienen om de onzekerheid weg te nemen. Daarmee is immers niets gezegd over de geldigheid of rechtskracht van de Haagse uitspraak, zodat het LBIO nog altijd met twee tegenstrijdige rechterlijke beslissingen te maken had. De Nationale ombudsman tekent hierbij aan dat slechts één daarvan in Nederland een titel voor executie gaf: het arrest van het Haagse hof.

8. Toch heeft het LBIO verzoeker vanaf 28 februari 2001 (weer) tot betaling op basis van het Poolse vonnis aangemaand en incassomaatregelen aangezegd. Pas een kleine twee jaar later en na herhaald protest van verzoeker heeft het LBIO andere openstaande wegen bewandeld die tot duidelijkheid konden leiden en ook hebben geleid: het inwinnen van specialistisch juridisch advies en de rechter te verzoeken een exequatur van het Poolse vonnis te verlenen.

Door lange tijd betaling van verzoeker te verlangen zonder dat duidelijk was of verzoeker tot betaling verplicht was, heeft het LBIO in strijd gehandeld met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

9. De volgende vraag is welke consequenties aan dit oordeel moeten worden verbonden, met name of het LBIO gehouden is de bedragen die bij verzoeker zijn geïnd aan hem terug te betalen.

De Nationale ombudsman overweegt daarover dat er ruimte moet zijn voor coulance in situaties waarin burgers voor uitgaven zijn komen te staan ten gevolge van het onvoldoende in acht nemen van behoorlijkheidsvereisten door een bestuursorgaan. Het moet gaan om situaties waarin geen juridische verplichting tot betaling van een zeker bedrag is vastgesteld; coulance is aangewezen indien in een concrete situatie de billijkheid vraagt om een financiële tegemoetkoming.

10. Verzoeker heeft zich actief opgesteld in de richting van het LBIO, door brieven te sturen en vragen te stellen over de rechtsgeldigheid van het Poolse vonnis en hierbij diverse documentatie toe te sturen. Voorts was verzoeker in een lastiger positie terecht gekomen wanneer hij het LBIO niet had betaald. Het LBIO vermeldde immers in de diverse verzoeken om tot betaling van de alimentatie over te gaan, dat het LBIO genoodzaakt was om incassomaatregelen te treffen wanneer niet zou worden betaald.

11. Hoewel verzoeker heeft aangegeven dat hij het LBIO vrijwillig heeft betaald, heeft hij hierbij steeds gevraagd waarop het LBIO de verplichting tot betaling baseerde. Door eerder uitsluitel te krijgen over de geldigheid van het Poolse vonnis, had het LBIO een eind kunnen maken aan de onzekere situatie waarin verzoeker verkeerde en zou duidelijk zijn geweest dat verzoeker niet hoefde te betalen.

12. Het voorgaande geeft de Nationale ombudsman aanleiding om het LBIO de aanbeveling te doen verzoeker een vergoeding uit coulance te betalen. Gezien het feit dat het in deze zaak gaat om betalingen door een vader ten behoeve van het levensonderhoud van zijn zoon, komt het de Nationale ombudsman onredelijk voor wanneer alle gevolgen van het niet eerder uitsluitel krijgen over de geldigheid van het Poolse vonnis geheel voor rekening van het LBIO zouden komen. Hij geeft in overweging een bedrag van € 500 (zijnde een bedrag in de orde van grootte van de helft van hetgeen is betaald) uit te keren.

III. Ten aanzien van de gegevens van de Belastingdienst

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat het LBIO gegevens over zijn inkomen in 1998 heeft opgevraagd bij de Belastingdienst en deze gegevens ter beschikking heeft gesteld aan zijn ex-echtgenote. Volgens verzoeker was P. tijdens de zitting in het bezit van het dossier en bladerde zij mee als er door de rechter of partijen naar een stuk werd verwezen. Toen het LBIO bij het hof de belastinggegevens besprak, bladerde P. ook weer mee in haar dossier, aldus verzoeker. Bovendien was verzoeker het er niet mee eens dat het LBIO gegevens van 1998 tot en met 2002 had opgevraagd, terwijl volgens hem alleen de gegevens over 1998 relevant waren.

2.1. Het LBIO liet in reactie op dit klachtonderdeel weten dat het LBIO op grond van artikel 23 van de Wet LBIO (zie Achtergrond, onder 4.) onder andere aan de inspecteur der rijksbelastingen inlichtingen kan vragen ten behoeve van de uitvoering van haar taken. Nu er volgens de mededeling van P. sprake was van gewijzigde omstandigheden, onder andere bestaande uit inkomsten van M. door vertaalwerkzaamheden, heeft het LBIO bij de Belastingdienst gegevens opgevraagd om in de exequaturprocedure gewijzigde omstandigheden te kunnen aantonen. Het LBIO voerde aan dat de belastinggegevens niet waren opgevraagd om te bekijken of de opgelegde bijdrage al dan niet kon worden voldaan en al helemaal niet om 'langs indirecte weg mevrouw P. die gegevens toe te spelen voor een eventuele claim omtrent het recht op alimentatie en de hoogte hiervan', zoals M. had gesteld in zijn brief aan de Nationale ombudsman. Het LBIO gaf aan zich te moeten houden aan de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), waarbij het LBIO altijd erg terughoudend is met het verstrekken van welke gegevens dan ook van de ene partij aan de andere partij. In navolging van het eerdere oordeel van het LBIO tijdens de interne klachtafhandeling, verklaarde het LBIO dit klachtonderdeel volstrekt ongegrond, zowel voor wat betreft het opvragen van de gegevens over het inkomen bij de Belastingdienst als voor wat betreft het ter beschikking stellen aan derden, in deze mevrouw P.

2.2. Aanvullend liet het LBIO weten dat P. had verzocht of zij aanwezig mocht zijn op de zitting van het hof naar aanleiding van de exequaturprocedure. Het LBIO had haar geen informatie verstrekt of toegang tot de procesdossiers gegeven, omdat zij geen procespartij was. Wel had het LBIO aan haar verteld dat ze waarschijnlijk niets zou mogen zeggen om die reden. Het LBIO concludeerde dat P. dus niet uit de belastinggegevens had kunnen citeren.

2.3. Uit de brief van 10 februari 2004 van het LBIO blijkt dat inkomensgegevens over de periode 1998 tot en met 2002 zijn gevraagd. De Belastingdienst heeft over deze vijf jaren de informatie beschikbaar gesteld. Volgens het LBIO waren deze gegevens noodzakelijk voor de exequaturprocedure.

3. De betrokken medewerkster van het LBIO liet tijdens het onderzoek door de Nationale ombudsman weten dat de rechtbank te Rotterdam had geweigerd exequatur te verlenen omdat er geen sprake was van gewijzigde omstandigheden in de periode tussen de uitspraak van het hof en de beslissing van de rechtbank in Polen. Hoewel het volgens de medewerkster van het LBIO in een exequaturprocedure niet behoort te gaan over de vraag of er sprake was van gewijzigde omstandigheden, dwong de uitspraak van de rechtbank het LBIO ertoe in beroep te gaan. Als het LBIO wilde dat er alsnog exequatur zou worden verleend, dan moest het LBIO in hoger beroep aantonen dat er wel sprake was geweest van gewijzigde omstandigheden. Om die reden had het LBIO de financiële gegevens van M. opgevraagd na de uitspraak van de rechtbank. De medewerkster ontkende dat ze de stukken van de Belastingdienst aan verzoekers ex-echtgenote, haar advocaat of de rechtbank in Polen had gestuurd. Ze gaf aan dat het LBIO heel zorgvuldig omgaat met

persoonlijke gegevens en terughoudend is in het verstrekken van dergelijke gegevens. Zij gaf aan niet te hebben gezien dat P. in een dossier had gebladerd of andere stukken bij zich had. P.'s enige opmerking ter zitting was geweest dat ze het niet eerlijk vond dat haar ex-man geen alimentatie hoefde te betalen, aldus de medewerkster van het LBIO.

Beoordeling

Ten aanzien van het opvragen van de gegevens bij de Belastingdienst.

4. Bij beschikking van 16 januari 2004 weigerde de rechtbank het exequatur te verlenen op grond van artikel 5, vierde lid van het Haagse alimentatie-executieverdrag vanwege onverenigbaarheid van het Poolse vonnis met de eerdere Nederlandse uitspraak. De rechtbank gaf aan dat er slechts een periode van vier maanden tussen de uitspraak van het Haagse hof en de Poolse uitspraak had gezeten. Niet was gebleken van gewijzigde omstandigheden in de tussenliggende periode, aldus de rechtbank.

5. Het LBIO ging in hoger beroep tegen dit vonnis. Omdat de rechtbank in haar uitspraak had geoordeeld dat er geen sprake was van gewijzigde omstandigheden, besloot het LBIO om bij de Belastingdienst gegevens op te vragen over verzoekers inkomen. Die gegevens betroffen de periode 1998 tot en met 2002.

6. Het gerechtshof te Den Haag bekrachtigde de beschikking van de rechtbank en stelde dat het Poolse vonnis onverenigbaar was met de eerdere uitspraak van het hof. Aan het antwoord op de vraag of er zich in de tussenliggende periode een wijziging van omstandigheden had voorgedaan, kwam het hof niet toe op grond van artikel 12 van het Haagse verdrag uit 1973 (zie Achtergrond, onder 1.).

7. Het verbod van misbruik van bevoegdheid houdt in dat bestuursorganen een bevoegdheid niet gebruiken voor een ander doel dan waartoe die bevoegdheid is gegeven. Waar de wet de bevoegdheid tot het verstrekken van persoonlijke informatie beperkt tot de uitvoering van een bepaalde taak, mag die informatie niet met een ander doel worden gebruikt.

8.1. De Nationale ombudsman acht het niet onbegrijpelijk dat het LBIO heeft besloten om bij de Belastingdienst gegevens op te vragen ten aanzien van de inkomsten van verzoeker in 1998. Het LBIO had deze gegevens nodig om de zaak in hoger beroep te onderbouwen, nu de rechtbank had aangegeven dat er niet was gebleken van gewijzigde omstandigheden in de periode tussen maart en juli 1998. Nu in artikel 23 van de Wet op het LBIO specifiek melding wordt gemaakt van de mogelijkheid voor het LBIO om inlichtingen in te winnen bij onder meer de Belastingdienst ter uitvoering van de taak die het LBIO bij het Verdrag van New York is opgelegd, is de Nationale ombudsman van oordeel dat het LBIO geen misbruik van bevoegdheid kan worden verweten.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

8.2. De Nationale ombudsman merkt verder op dat het LBIO weliswaar bevoegd was om de gegevens bij de Belastingdienst op te vragen, maar dat het LBIO de relevantie van de inkomensgegevens over de periode 1999 tot en met 2002 niet heeft aangetoond. Deze informatie was namelijk niet relevant voor een beslissing van de Nederlandse rechter. Dat het LBIO ook deze gegevens heeft opgevraagd, acht de Nationale ombudsman niet juist en in strijd met het verbod van misbruik van bevoegdheid.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Ten aanzien van het verstrekken van de gegevens aan P.

9. Verzoeker stelt dat zijn ex-echtgenote tijdens de zitting bij het hof heeft kunnen citeren uit de gegevens van de Belastingdienst, omdat die gegevens door het LBIO aan haar waren verstrekt.

10. Het LBIO weerspreekt het standpunt van verzoeker en geeft aan erg terughoudend te zijn met het verstrekken van welke gegevens dan ook van de ene partij aan de andere partij. Ook de medewerkster van het LBIO die bij de zitting van het hof was, weerspreekt ten stelligste dat er belastinggegevens aan P. zouden zijn verstrekt.

11. In dit geval staan de lezingen van beide partijen tegenover elkaar. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat verzoekers ex-echtgenote in het kader van de reeds gevoerde discussie met het LBIO over betaling van alimentatie en met betrekking tot de gevoerde rechtszaken in 1998 over onder meer kinderalimentatie haar eigen dossier had opgebouwd en daaruit eventueel kon meubladeren. Gelet echter op de stellige verklaring van de medewerkster van het LBIO en het beleid van het LBIO op dit punt, acht de Nationale ombudsman het echter niet aannemelijk dat het LBIO de belastinggegevens van verzoeker aan zijn ex heeft verstrekt.

De klacht mist op dit punt feitelijke grondslag.

IV. Ten aanzien van de klachtafhandeling

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat het LBIO zijn klacht van 6 november 2002 niet alsnog gegrond heeft verklaard, ondanks dat het hiertoe een toezegging heeft gedaan in de brief van 27 maart 2003.

2.1. Naar aanleiding van deze klacht merkte het LBIO op dat M. in zijn brief van 6 november 2002 met name vroeg om duidelijkheid met betrekking tot het al dan niet gehouden zijn aan het Poolse vonnis en tot verstrekking van een eenduidige

achterstandsberekening. Voorts stelde hij nog de vraag over wat te doen bij partneralimentatie. De brief van verzoeker werd als klacht in behandeling genomen en de klacht werd op 10 februari 2003, na een hoorzitting en nadat extern advies was ingewonnen, afgehandeld met de mededeling dat het LBIO de verwachting had dat de Nederlandse rechter het Poolse vonnis niet zou erkennen. Omdat er in dat geval geen achterstand bestond, hoefde het LBIO geen duidelijke berekening met onderbouwing te geven. Voorts kreeg M. nog advies met betrekking tot zijn vraag over de eventuele partneralimentatie. Gezien de klachtformulering, de hoorzitting en beantwoording op 10 februari 2003 was er geen reden om de klacht van 6 november 2002 alsnog gegrond te verklaren en is de klacht naar behoren afgedaan, aldus het LBIO.

2.2. Voorts gaf het LBIO aan dat de brief van 27 maart 2003 een andere zaak betrof en dus geen toezegging om de klacht later alsnog gegrond te zullen verklaren. Na de klachtbeantwoording vond er namelijk nog correspondentie plaats met M. over terugbetaling van alimentatie. Met betrekking tot het citaat uit de brief van 27 maart 2003 (zie Algemeen, onder 8.) liet het LBIO weten dat in plaats van het laatste woord "klacht" beter het woord "protest" gebruikt had kunnen worden. Het woord "klacht" sloeg namelijk niet terug op de klacht van 6 november 2002, maar op het protest over het al dan niet terugbetalen van alimentatie. Het LBIO had op 27 maart 2003 ten aanzien van het protest over al dan niet betaling van de alimentatie aangegeven, niet te kunnen meedelen of dit protest terecht of onterecht was, omdat niet vaststond of de Nederlandse rechter het Poolse vonnis zou erkennen. Dit verzoek tot terugbetaling van de alimentatie had het LBIO pas op 27 februari 2003 ontvangen en werd als een verzoek behandeld waarop bij brief van 27 maart 2003 werd ingegaan.

Beoordeling

3. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering. Dit betekent onder meer dat een bestuursorgaan de klager gemotiveerd in kennis dient te stellen van de bevindingen van het onderzoek naar de klacht en zijn oordeel daarover (vergelijk artikel 9:12 van de Algemene wet bestuursrecht, zie Achtergrond onder 7.).

4. De Nationale ombudsman stelt vast dat verzoeker in zijn brief van 6 november 2002 met name vraagtekens zette bij de rechtsgeldigheid van het Poolse vonnis. Zo hij aan dat vonnis gehouden was, wilde hij een accuraat overzicht ontvangen van de gestelde betalingsachterstand.

Het LBIO gaf bij brief van 10 februari 2003 aan de verwachting te hebben dat de Nederlandse rechter het Poolse vonnis niet zou erkennen, in welk geval er ook geen achterstand bestond. Het LBIO verbond geen conclusie van ofwel 'gegrond' ofwel 'niet gegrond' aan deze verwachting, maar besloot wel de inning verder niet door te zetten.

5. Daarna is er klaarblijkelijk een verwarring ontstaan naar aanleiding van het verzoek tot terugbetaling en de afwijzing bij brieven van 11 en 27 maart 2003. Het LBIO beschouwde het verzoek tot terugbetaling van de reeds betaalde kinderalimentatie als een protest, maar gaf in zijn brief van 27 maart 2003 aan hierover niet te kunnen oordelen, omdat de beslissing over de rechtsgeldigheid van het Poolse vonnis aan de rechter was voorbehouden. Het LBIO beschreef het protest van verzoeker in dezelfde alinea als 'klacht' over de reeds betaalde alimentatie.

De Nationale ombudsman acht het begrijpelijk dat verzoeker de formulering van het LBIO - het gebruik van zowel het woord 'protest' als het woord 'klacht' - verwarrend heeft gevonden. Echter, hetgeen het LBIO in deze alinea stelde, was niet onjuist en ook in overeenstemming met hetgeen bij brief van 10 februari 2003 reeds was vermeld. Zo een Nederlandse rechter zou oordelen dat het Poolse vonnis niet geldig was, dan waren de betalingen aan kinderalimentatie op basis van dat vonnis ook onverplicht uitgevoerd. De Nationale ombudsman kan hieruit niet afleiden dat er een toezegging was gedaan om de klacht op een later moment - na een rechterlijke uitspraak - alsnog gegrond te verklaren. Deze zinsnede kan namelijk als een feitelijke vaststelling worden beschouwd dat alleen een uitspraak door een rechter duidelijkheid zou geven. Gelet hierop, is de Nationale ombudsman van oordeel dat het LBIO niet kan worden verweten dat het na de uitspraak van de rechter niet alsnog bericht heeft doen uitgaan dat verzoekers klacht gegrond was. Deze conclusie was namelijk al voldoende af te leiden uit zowel de brief van 10 februari 2003, als uit de mededeling bij brief van 27 maart 2003. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het LBIO in overeenstemming met het motiveringsvereiste heeft gehandeld door aan te geven dat de klacht dan wel het protest gegrond zou blijken te zijn, zodra een rechter een uitspraak zou doen over de geldigheid van het vonnis en is van oordeel dat een dergelijke opmerking niet hoeft te worden beschouwd als een toezegging.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen te Gouda, is

gegrond ten aanzien van:

de inning van alimentatie op basis van het Poolse vonnis (gevolgd door de weigering het aldus betaalde aan verzoeker te retourneren), wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving

het opvragen van de belastinggegevens over 1999 tot en met 2002, wegens schending van het verbod van misbruik van bevoegdheid;

niet gegrond ten aanzien van:

het starten van de exequaturprocedure;

het opvragen van de belastinggegevens over 1998;

het verstrekken van belastinggegevens aan verzoekers ex-echtgenote;

de klachtbehandeling.

AANBEVELING

Het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen wordt in overweging gegeven om een bedrag van € 500 uit coulance te betalen aan verzoeker.

Bij brief van 14 september 2006 liet de directeur van het LBIO de Nationale ombudsman weten dat de aanbeveling van de Nationale ombudsman was overgenomen en dat inmiddels € 500 was overgemaakt aan verzoeker.

Bij brief van 2 oktober 2006 liet de Nationale ombudsman de directeur van het LBIO weten met instemming hiervan te hebben kennisgenomen.

Onderzoek

Op 17 februari 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer M. te Capelle aan den IJssel, met een klacht over een gedraging van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) te Gouda. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de directie van het LBIO, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de directeur van het LBIO verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tijdens het onderzoek kregen de betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd een betrokken ambtenaar een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Verzoeker deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen of aan te vullen. Het LBIO gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Beschikking van het gerechtshof te Den Haag, 6 maart 1998.

Uitspraak van de Poolse rechtbank op 2 juli 1998, met zittingsverslagen van 21 mei 1998 en 2 juli 1998.

Brief van 9 mei 2000 van het LBIO aan verzoeker, met Informatieblad Verdrag van New York, waarin onder meer het volgende staat beschreven:

"Wat is de taak van het LBIO

Een alimentatiegerechtigde uit een Verdragsland kan via de instelling in dat land het LBIO verzoeken te bemiddelen bij de invordering van een alimentatie in Nederland. Op verzoek van de instelling in het buitenland schrijft het LBIO de betalingsplichtige die in gebreke blijft aan.

Wat wordt van u verwacht

U wordt verzocht om de achterstand ineens aan het LBIO te voldoen. Is dit niet mogelijk, dan kunt u een betalingsregeling treffen. Deze regeling dient in overeenstemming te zijn met de hoogte van de achterstand en/of de lopende bijdrage, en met uw inkomen en vaste lasten(...).

Het LBIO zorgt ervoor dat de alimentatie aan het buitenland wordt doorbetaald. (...)

Als het niet lukt om een betalingsregeling te treffen, is het LBIO genoodzaakt om incassomaatregelen te treffen. Het LBIO voert daarvoor zo nodig procedures om bijvoorbeeld door het leggen van loonbeslag of het inschakelen van een deurwaarder de alimentatie te kunnen invorderen.

In een gerechtelijke procedure verzoekt het LBIO in dat geval om toestemming om de buitenlandse alimentatie-uitspraak ten uitvoer te mogen leggen.

In deze zogenoemde exequaturprocedure wordt slechts beoordeeld of volgens het recht van het land waar de uitspraak is gegeven de formaliteiten in acht zijn genomen ten aanzien van het voeren van een procedure. Er wordt dus niet opnieuw uitspraak gedaan over bijvoorbeeld de hoogte van de alimentatie."

Brief van 28 februari 2001 van het LBIO aan verzoeker, waarin onder meer het volgende staat:

"Volgens opgave van de Poolse instantie bedraagt de achterstand volgens bovengenoemd vonnis (van 2 juli 1998; N.o.) PLN 28.219, inclusief rente, berekend tot en met juli 2000. (...) Ik verzoek u de achterstand aan mijn bureau te voldoen en een begin te maken met de maandelijkse betalingen.

Volgt binnen een termijn van drie weken geen reactie dan zal ik voorbereidingen treffen voor het starten van een gerechtelijke procedure om vervolgens invorderingsmaatregelen

tegen u te treffen."

Brief van 13 maart 2001 van het LBIO aan verzoeker.

Klachtbrief van 6 november 2002 van verzoeker aan het LBIO, waarin hij onder meer het volgende schreef:

"Voor zover mogelijk heb ik tot dusverre de door de Poolse rechtbank bepaalde alimentatie steeds betaald. Aanvankelijk deed ik dit rechtstreeks aan mevrouw P., later op kennelijk verzoek van mevrouw P. via uw bureau. Vooralsnog doe ik zulks echter nadrukkelijk uit vrije wil.

Niettemin ben ik in beginsel ook bereid om achterstallige termijnen aan uw bureau te voldoen. Ik wil dan wel graag eerst van uw bureau weten in welke wet is geregeld dat een (weliswaar vier maanden 'jongere') beslissing van een buitenlandse rechtbank voorrang heeft op de beslissing van een hogere Nederlandse rechtbank."

Klachtbrief van 14 november 2002 van verzoeker aan het LBIO.

Brief van 10 februari 2003 van het LBIO naar verzoeker met klachtafhandeling.

Brief van 27 maart 2003 van het LBIO naar verzoeker.

Beschikking van de rechtbank te Rotterdam van 16 januari 2004, met proces-verbaal van terechtzitting op 12 december 2003.

Verzoekschrift van hoger beroep van het LBIO van 10 februari 2004.

Verzoek van het LBIO aan de Belastingdienst van 10 februari 2004 met bijlagen.

Pleitnotitie van het LBIO voor het hof, 15 juni 2004.

Klachtbrieven van verzoeker aan het LBIO van 30 juni 2004 en 21 juli 2004

Klachtbrief van verzoeker aan de Nationale ombudsman van 14 augustus 2004.

Klachtafhandelingsbrieven van het LBIO van 22 en 28 september 2004, inclusief het verslag van de hoorzitting op 26 augustus 2004.

Klachtbrieven van verzoeker aan het LBIO van 12 en 19 oktober 2004.

Beschikking van het gerechtshof te Den Haag van 5 januari 2005.

Klachtafhandeling door het LBIO op 2 februari 2005, inclusief verslag van een hoorzitting op 4 november 2004 en verdere correspondentie van verzoeker van 5 en 11 januari 2005.

Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman op 17 februari 2005.

Verzoek tot terugbetaling aan het LBIO van 18 februari 2005.

Afwijzende beslissing van het LBIO van 1 maart 2005, inclusief afschrift vonnis van 12 december 2003 van de rechtbank te Groningen.

Start onderzoek door de Nationale ombudsman op 11 april 2005.

Reactie van het LBIO aan de Nationale ombudsman van 11 mei 2005, met bijlagen.

Reactie van verzoeker op het standpunt van het LBIO van 14 en 22 juni 2005.

Uitbreiding onderzoek door de Nationale ombudsman op 28 juni 2005.

Aanvullend standpunt van het LBIO van 14 juli 2005.

Aanvullende reactie van verzoeker van 1 augustus 2005.

Verklaring van de betrokken ambtenaar van 1 september 2005.

Reactie van het LBIO op aanvullende vraag van 1 november 2005.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Haags alimentatie-executieverdrag van 2 oktober 1973 (inwerkingtreding voor Polen, 1 juli 1996, voor Nederland 1 maart 1981)

Artikel 5, aanhef en onder 4

"De erkenning of tenuitvoerlegging van de beslissing kan niettemin worden geweigerd indien:

4. de beslissing onverenigbaar is met een tussen partijen over hetzelfde onderwerp gegeven beslissing, welke is gegeven in de aangezochte Staat, hetzij in een andere Staat, mits zij in het laatste geval voldoet aan de voorwaarden vereist voor haar erkenning en tenuitvoerlegging in de aangezochte Staat."

Artikel 12

"Tenzij het verdrag anders bepaalt, wordt door de autoriteit van de aangezochte Staat niet onderzocht of de beslissing juist is."

2. Verdrag inzake het verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud (Verdrag van New York); New York, 20 juni 1956, (Trb. 1957, 121; 1962, 106; 1969, 2; 1970, 31; 1980 28; inwerkingtreding voor Nederland: 30 augustus 1962, voor Polen: 12 november 1960)

Artikel 2, eerste, tweede en vierde lid

"1. Iedere Verdragsluitende Partij wijst, op het tijdstip van de nederlegging van de akte van bekrachtiging of toetreding, een of meer administratieve of rechterlijke autoriteiten aan, die in haar gebied de functies van verzendende instellingen zullen vervullen.

2. Iedere Verdragsluitende Partij wijst, op het tijdstip van nederlegging van de akte van bekrachtiging of toetreding, een overheidsorgaan of particulier lichaam aan, dat in haar gebied de functies van ontvangende instelling zal vervullen.

4. De verzendende en ontvangende instellingen kunnen rechtstreeks in verbinding treden met de verzendende en ontvangende instellingen van de andere Verdragsluitende Partijen."

Artikel 3, eerste en derde lid

"1. Wanneer een schuldeiser zich op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij bevindt, hierna te noemen de Staat van de schuldeiser, en de schuldenaar is onderworpen aan de rechtsmacht van een andere Verdragsluitende Partij, hierna te noemen de Staat van de schuldenaar, kan de schuldeiser een verzoek indienen bij de verzendende instelling van de Staat waar hij zich bevindt, dat er toe strekt onderhoud van de schuldenaar te verkrijgen.

3. Het verzoek dient vergezeld te gaan van alle ter zake dienende documenten, waaronder voor zover nodig een volmacht, waarbij de ontvangende instelling wordt gemachtigd in naam van de schuldeiser op te treden of een persoon aan te wijzen, die bevoegd is in naam van de schuldeiser op te treden."

Artikel 5, eerste en derde lid

"1. De verzendende instelling verzendt, op verzoek van de schuldeiser (...) iedere voorlopige en definitieve beslissing of andere gerechtelijke akte, waarbij door een bevoegd gerecht van een der Verdragsluitende Partijen onderhoud ten behoeve van de schuldeiser is toegekend, en, indien noodzakelijk en mogelijk, de stukken van het geding waarin de beslissing is genomen.

3. De procedure, bedoeld bij artikel 6, kan volgens de wet van de Staat van de schuldenaar, zijn hetzij een exequaturprocedure of registratieprocedure, hetzij een nieuwe rechtsvordering, die gegrond wordt op de ingevolge de bepalingen van lid 1 verzonden beslissing."

Artikel 6:

"1. Optredende binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de schuldeiser zijn verleend, neemt de ontvangende instelling in naam van de schuldeiser alle geëigende maatregelen ter verzekering van het verhaal van onderhoud, daaronder begrepen het sluiten van een dading en, indien nodig, het instellen en vervolgen van een rechtsvordering tot onderhoud en de tenuitvoerlegging van een uitspraak, bevel of andere gerechtelijke akte.

2. De ontvangende instelling houdt de verzendende instelling voortdurend op de hoogte. De ontvangende instelling deelt, indien zij niet kan optreden, de redenen daarvan mede aan de verzendende instelling en zij zendt alsdan de stukken terug.

3. Ongeacht de bepalingen van dit Verdrag, beheerst de wet van de Staat van de schuldenaar, daaronder begrepen het internationaal privaatrecht, de rechtsvorderingen als hierboven bedoeld en alle aangelegenheden die daarmee verband houden."

3. Wet van 27 september 1961, houdende uitvoering van het op 20 juni 1956 te New York gesloten Verdrag inzake het verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud (zie hiervoor, onder 2.), (Stb. 612). De uitvoeringswet luidt na de wijziging bij wet van 23 maart 1995 (Stb. 198)

Artikel 2

"Als verzendende instelling, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Verdrag, treedt op het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen."

Artikel 11

"Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regelen worden gesteld omtrent de wijze, waarop het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen de in deze wet bedoelde taak zal uitvoeren."

4. Wet van 23 maart 1995, Stb 198, houdende regeling van de organisatie belast met de inning van onderhoudsbijdragen voor kinderen en met de vaststelling en inning van ouderbijdragen voor jeugdhulpverlening (Wet L BIO)

Artikel 2, vierde lid

"Het Bureau treedt op als ontvangende en verzendende instelling als bedoeld in artikel 2 van het Verdrag inzake het verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud."

Artikel 23

"De (...) inspecteur der rijksbelastingen (...), zijn verplicht aan het Bureau kosteloos alle inlichtingen te verstrekken ten behoeve van de uitvoering van de taken, bedoeld in artikel 2, derde en vierde lid."

5. Wet Nationale ombudsman, artikel 14, aanhef en onder a, zoals dit luidde ten tijde dat het verzoekschrift werd ingediend

"De ombudsman is niet verplicht een onderzoek als bedoeld in artikel 12, eerste lid, in te stellen of voort te zetten, indien:

het verzoekschrift te laat is ingediend of niet voldoet aan de vereisten, vermeld in artikel 12, derde en vierde lid."

Kort geding vonnis van de voorzieningenrechter in de rechtbank Groningen van 12 december 2003

Dit vonnis van 12 december 2003 betreft onder meer een vordering tot terugbetaling door het LBIO, van een bedrag dat het LBIO middels loonbeslag had geïnd ten behoeve van alimentatie voor de zoon van eiser. De voorzieningenrechter te Groningen verklaarde de eiser in dit geding tegen het LBIO niet ontvankelijk, omdat er een materiële rechtsverhouding bestond tussen eiser en zijn zoon, waarin het LBIO niet was getreden. Tussen eiser en zijn zoon was een procedure aanhangig over de vraag of, en zo ja, hoeveel alimentatie eiser verschuldigd was ten behoeve van zijn zoon.

Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:12, eerste lid

"Het bestuursorgaan stelt de klager schriftelijk en gemotiveerd in kennis van de bevindingen van het onderzoek naar de klacht, zijn oordeel daarover alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt."